

Ревизирана европейска харта за участието на младите хора в живота на общините и регионите

Конгресът на местните и регионални власти
към Съвета на Европа

The Congress

Le Congrès

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE

**Ревизирана европейска харта за
участието на младите хора в живота
на общините и регионите**

Cover: SPDP, Council of Europe
Layout: Congress of Local and Regional Authorities
Photo: Council of Europe

Council of Europe, July 2015
Printed at the Council of Europe

ВЪВЕДЕНИЕ.....	5
Ревизирана европейска харта за участието на младите хора в живота на общините и регионите	10

ВЪВЕДЕНИЕ

„Активното участие на младите хора в решенията и действията на местно и регионално равнище е крайно необходимо за изграждането на по-демократични, приобщаващи и проспериращи общества. Участието в демократичния живот на всяка общност е нещо повече от гласуване или явяване на избори, въпреки че това са важни елементи. Участието и активната гражданска позиция се свързват с правото, средствата, мястото и възможността, а при необходимост, и с подкрепата за участие и въздействие в процеса на вземане на решения, както и с ангажиране с действия и дейности, които допринасят за изграждането на едно по-добро общество.“ *Преамбюл на Ревизираната европейска харта за участието на младите хора в живота на общините и регионите*

В преамбюла на Ревизираната европейска харта за участието на младите хора в живота на общините и регионите ясно се посочва, че ефективното участие на младите хора е от основно значение за здраво и демократично общество. Това участие е особено важно днес, в условията на наблюдаваното през последните години все по-слабо ангажиране на младите хора в традиционните политически процеси. Интересът на младите хора към политиката ще бъде възобновен едва когато правителствените политики на национално, регионално или местно равнище започнат да отразяват младежките реалности.

Още през 1992 г. Постоянната конференция на местните и регионални власти в Европа, предшественик на Конгреса на

местните и регионални власти, отчете факта, че участието на младите хора изисква ангажиране на местните и регионални власти за създаване на условия, в които младите хора да могат да дават своя принос по полезен и значим начин. Ангажиментът на Постоянната конференция намери израз в Европейската харта за участието на младите хора в живота на общините и регионите, изготвена в резултат на дискусиите между млади хора и местни и регионални избрани представители.

Хартата беше ревизирана през 2003 г. по искане на младите участници в конференцията на тема „Участието на младите хора в техните градове и региони“, организирана от Конгреса в Краков (Полша) през март 2002 г. за отбелязване на десетата годишнина на Хартата.

Легитимността на демократичните институции може да бъде поставена под въпрос поради разстоянието между местата, в които се вземат решенията, и хората, засегнати от тези решения. Местните и регионални власти имат предимството да са най-близо до гражданите и по този начин, благодарение на реалния диалог и партньорство с хората, живеещи на тяхна територия, политиките им могат да бъдат истински демократични, уместни и ефективни, тъй като са основани на нуждите на хората. Младите хора са граждани на градовете и регионите, в които живеят, и развиването на култура на младежкото участие може да се осъществи и разгърне именно на тези равнища.

Младите хора имат право да се включват в демократичните структури и процеси на нашите общества. Те имат право да заявяват публично позициите си и да вземат свои собствени решения по въпроси, които ще засягат самите тях и техния живот. За тази цел, обаче, на младите хора не бива да се гледа като на жертви и уязвима група, която се нуждае от закрила, или като на обекти на намеса на възрастните, които приемат, че знаят кое е най-доброто за младите хора. Именно в този дух е

подходът, възприет от Ревизираната харта, която препоръчва подходяща подкрепа и ангажираност за изпълнение на политиките и практиките за младежко участие. Само по този начин властите могат да избегнат риска от чисто формално приобщаване за участие на младите хора.

Ревизираната харта е структурирана в три части, посветени на секторните политики, инструментите за младежко участие и институционалното участие на младите хора в местните и регионални дела.

В Част I Ревизираната харта прави преглед на различни области на политики като здравеопазване, градска среда, образование и др., и предлага редица конкретни мерки, които могат да предоставят необходимата подкрепа за ангажирането на младите хора в техните общности.

В Част II се разглеждат идеи и инструменти, които могат да бъдат използвани от местните и регионални власти за насърчаване на участието на младите хора, като обучения, информационни услуги, информационни и комуникационни технологии, младежки организации и пр.

Част III е съсредоточена върху институционалното участие, структурите и подкрепата, които са необходими за ангажирането на младите хора в процеси, в които те могат да определят своите нужди, да изпробват различни варианти, да приемат решения, които ги засягат, и да планират действия заедно с местните и регионални власти при равноправно участие. Последните могат да включват младежки съвети, младежки парламенти или форуми, които, например, трябва да бъдат постоянни структури, съставени от избрани или назначени представители, да предоставят на младите хора пряка

отговорност за проекти и за оказване на въздействие по отношение на конкретни политики, и така нататък.

Участието на младите хора приема много и различни форми, от доброволческа работа до активно участие в организации, от участие в неформално образование до провеждане на различни кампании. Ревизираната харта на Конгреса е насочена конкретно към насърчаване на участието на младите хора на местно и регионално равнище чрез предоставяне на конкретни идеи и инструменти. Тя не дава конкретни предписания, които да бъдат следвани стъпка по стъпка, за постигане на ефективно участие на младите хора, тъй като ситуациите са различни в различните страни, – всъщност, ситуациите се различават и в различните общности. Поради това на Ревизираната харта трябва да се гледа като на съвкупност от принципи, добри практики и насоки за подобряване на участието на младите хора на местно и регионално равнище. Независимо че Ревизираната харта не е правно обвързващ инструмент, Комитетът на министрите на Съвета на Европа прие препоръка, която подкрепя нейното изпълнение, което означава, че държавите-членки имат моралната отговорност да я изпълнят, макар и да не са правно обвързани с такова задължение.

Системата за съвместно управление, използвана в сектора за младежта в Съвета на Европа, при която млади хора и представители на правителствата сядат около масата и заедно вземат решения, основани на реалността на младите хора, е модел на участие, който би трябвало да бъде възприет във всички местни и регионални съвети. Ревизираната европейска харта за участието на младите хора в живота на общините и регионите е инструмент, насърчаващ съвместното управление, и ако бъде широко използвана в Европа, ще дава възможност на младите хора да допринасят за изграждането на приобщаващи и проспериращи общества, да упражняват правото си на

демократично гражданско участие и да реализират в пълна степен своя потенциал на активни граждани в обществото.

Ревизирана европейска харта за участието на младите хора в живота на общините и регионите

Харта без статут на конвенция

Приета от Конгреса на местните и регионални власти в Европа (10-та сесия – 21 май 2003 г. – Приложение към Препоръка 128)

Въведение

Основата на бъдещата Ревизирана европейска харта за участието на младите хора в живота на общините и регионите е заложена на първата и втората конференция по политиките за младежта, организирани от Постоянната конференция на местните и регионални власти в Европа в Лозана (юни 1988 г.) и в Ланголен (септември 1991 г.). Скоро след това, през март 1992 г. Постоянната конференция прие Резолюция 237 и член 22 от нея за приемането на Хартата.

По случай 10-тата годишнина на Европейската харта за участието на младите хора в живота на общините и регионите Конгресът на местните и регионални власти в Европа (КМРВЕ) към Съвета на Европа в партньорство с Дирекцията за младежта и спорта към Съвета на Европа организираха конференция на тема „Участието на младите хора в техните градове и региони“. Основната цел на конференцията, проведена в Краков на 7 и 8 март 2002 г., беше да даде оценка на осъществения напредък в областта на младежкото участие през десетте години на съществуване на Хартата и да обсъди начини за по-нататъшно насърчаване на младежкото участие, освен други, чрез

разпространяване на добри практики. Участниците в конференцията приеха Декларацията от Краков, в която потвърждават, че младите хора като всяка друга възрастова група са граждани в общините и регионите, в които живеят, и следователно, трябва да имат достъп до всички форми на участие в обществото, и че утвърждаването и популяризирането на ролята на младите хора за развитието на демократичното общество, по-специално в местния и регионален обществен живот, са подкрепени и възстановени. Освен това, конференцията дава принос към интегрирания проект на Съвета на Европа „За работещи демократични институции“.

По-нататък, участниците призоваха за отговор на новите предизвикателства, с които се срещат младите хора в съвременното общество. Във връзка с това те отправиха към Конгреса на местните и регионални власти в Европа (КМРВЕ) и към Консултативния съвет по въпросите на младежта към Съвета на Европа искане да бъдат определени експерти, които да подготвят предложения за изменение на Европейската харта за участието на младите хора в живота на общините и регионите, така че тя да отговаря на новите предизвикателства на XXI век като информационното общество и несигурността в градовете.

Работните срещи бяха свикани в края на 2002 г. и в началото на 2003 г. Разискванията на тези работни срещи залягат в основата на настоящата редакция на Хартата. Този текст на Хартата е структуриран в три раздела. Първият предоставя на местните и регионални власти насоки за осъществяване на политиките, засягащи младите хора, в различни области. Втората част предоставя инструменти за увеличаване на участието на младите хора. Накрая, третият раздел съдържа съвети във връзка с осигуряването на институционални условия за участие на младите хора.

Преамбюл

Активното участие на младите хора в решенията и действията на местно и регионално равнище е крайно необходимо за изграждането на по-демократични, приобщаващи и проспериращи общества. Участието в демократичния живот на всяка общност е нещо повече от гласуване или явяване на избори, независимо че това са важни елементи. Участието и активната гражданска позиция се свързват с правото, средствата, мястото и възможността, а при необходимост, и с подкрепата за участие и въздействие в процеса на вземане на решения, както и с ангажиране с действия и дейности, които допринасят за изграждането на едно по-добро общество.

Местните и регионални власти, които са най-близо до младите хора, имат много важна роля за насърчаване на младежкото участие. Като изпълняват тази своя роля, местните и регионални власти могат не само да постигнат информиране и придобиване на знания за демокрацията и гражданството от младите хора, но и да им предоставят възможности за тяхното прилагане на практика. Същевременно, младежкото участие се свързва не само с възпитаването на активна гражданска позиция или изграждането на демокрация за бъдещето. За да бъде това участие пълноценно за младите хора, от основополагаща важност е те да могат да въздействат и да оформят решения и действия, докато са млади, а не само на по-късен етап от живота си.

Когато местните и регионални власти подкрепят и насърчават младежкото участие, те допринасят и за социалната интеграция на младите хора, като им помагат да се справят не само с предизвикателствата и трудностите на младостта, но и с предизвикателствата в съвременното общество, в което често преобладават анонимност и индивидуализъм. Същевременно, за да бъде младежкото участие в живота на общините и

регионите успешно, устойчиво и пълноценно, е нужно нещо повече от развиване или реструктуриране на политическите или административни системи. Всяка политика или дейност, създадена за насърчаване на младежкото участие, трябва да осигури културна среда, в която младите хора са зачитани, а техните разнообразни нужди, обстоятелства и стремежи се вземат под внимание. Тя трябва също така да включва и елемент на забавление и удоволствие.

Принципи

1. Участието на младите хора в живота на общините и регионите трябва да бъде част от цялостна политика за гражданско участие в обществения живот, както се посочва в Препоръка Rec (2001) 19 на Комитета на министрите до държавите-членки относно участието на гражданите в местния обществен живот.

2. Местните и регионални власти са убедени, че всички секторни политики трябва да включват младежко измерение. Ето защо те се ангажират да се придържат към клаузите на настоящата харта и да прилагат различните форми на участие, предлагани по-долу в нея, в консултации и сътрудничество с младите хора и техните представители.

3. Принципите и различните форми на участие, препоръчвани в настоящата харта, се отнасят до всички млади хора без дискриминация. За да се постигне това, е необходимо да се отдели специално внимание за насърчаване на участието в местния и регионален живот на млади хора в неравностойно положение и от етнически, национални, социални, сексуални, културни, религиозни и езикови малцинства.

Част I: Секторни политики

I.1. Политика за спорт, свободно време и асоциативен живот

4. Местните и регионални власти трябва да подкрепят организирани социокултурни дейности, осъществявани от младежки асоциации и организации, младежки групи и общностни центрове, които заедно със семейството, училището или работата са един от стълбовете на социалното сближаване в общината или региона; те са отличен начин за младежко участие и прилагане на политики за младежта в областта на спорта,

културата, занаятите и търговията, художествените и други форми на творчество и изразяване, както и в областта на социалните действия.

5. За да развият местния и регионален сектор на младежките асоциации, местните и регионални власти трябва чрез подходящи мерки да предоставят своята подкрепа най-вече на организации, които обучават фасилитатори и лидери на младежки клубове и организации, както и на младежки работници, които играят жизненоважна роля в живота на местно и регионално равнище.

6. Местните и регионални власти трябва да насърчават асоциациите да подкрепят активното участие на млади хора в своите органи на управление.

1.2. Политика за насърчаване на младежката заетост и за борба с безработицата

7. Икономическите и социални условия, при които живеят младите хора, оказват въздействие върху тяхното желание и възможности да участват в живота на своите местни общности. Когато младите хора са безработни или живеят в бедност, е по-малко вероятно те да имат желание, възможности и социална подкрепа да бъдат активни граждани в местния и регионален живот. Голяма е вероятността безработните младежи да са сред най-изолираните хора в обществото; поради това местните и регионални власти трябва да разработват политики и да насърчават инициативи за намаляване на младежката безработица.

8. Следователно, местните и регионални власти трябва:

- i. да разработват политики и програми заедно с младите хора (включително тези от тях, които са безработни или застрашени да останат без работа), местните работодатели, синдикатите, органите по образованието, обучението и заетостта, и младежките организации, за да се борят с причините за младежката безработица и да насърчават възможностите за заетост на младите хора;
- ii. да създават местни центрове по заетостта, в които да се предоставя експертна помощ и подкрепа на безработни млади хора за намиране на пълноценна и стабилна работа. Безработните млади хора трябва да имат право да участват в управлението на тази центрове, ако имат такова желание;
- iii. да подкрепят създаването на фирми, предприятия и кооперации от млади хора или групи от млади хора, като предоставят финансова и друга подкрепа като помещения, оборудване, обучение и професионални консултации;
- iv. да насърчават опитите на младите хора в социалната икономика, местните или кооперативни инициативи за взаимопомощ.

I.3. Градска среда, жилищна политика и транспорт

9. Заедно с представители на младежките организации, местните и регионални власти трябва да създават условия за развиване на политика за градската среда, основана на по-интегрирана и по-малко разпокъсана среда на живот, която да благоприятства общественото взаимодействие и развитието на качествени обществени пространства.

10. Местните и регионални власти трябва да водят жилищна политика и политика за градската среда, които пряко да

ангажират младите хора в консултативни програми, обединяващи избрани представители на местно или регионално равнище, лица, отговорни за вземане на решения в областта на икономиката, председатели на сдружения и архитекти. Целта на тези политики е:

- i. да изготвят програми за по-хармонична среда, която да благоприятства личностната реализация и развитието на истинска солидарност между поколенията;
- ii. да разработват съгласувана политика за градската среда, която да отчита социалните и межкултурни обстоятелства на жителите при изготвянето на програми за жилищно строителство и/или жилищно саниране.

11. В близко сътрудничество с младежки организации, наемателски и/или потребителски организации, агенции за социално жилищно настаняване и социални работници, местните и регионални власти трябва да насърчават създаването на социални структури или да развиват съществуващите такива:

- i. местни информационни услуги за жилища за млади хора;
- ii. местни схеми (например, нисколихвени заеми, системи за гарантиране на наемите), които да улесняват достъпа на младите хора до жилищно настаняване.

12. Мобилността на младите хора става възможна чрез лесен достъп до обществения транспорт, чиито основни потребители са те. Тази мобилност е необходима за участие в социалния живот и за пълноценно гражданство.

13. Ето защо младите хора трябва да бъдат привлечани към организацията на обществения транспорт както на местно, така и на регионално равнище. Специално съобразени цени трябва

да дават възможност за пътуване и на младите хора в най-неравностойно положение.

14. В селските райони мобилността и транспортът са от основна необходимост за качеството на живот, а не просто условие за улесняване на участието. Ето защо местните и регионални власти трябва да подкрепят инициативи за транспорт в селските райони, предназначени да предоставят транспортни услуги (обществени или частни, индивидуални или групови) и такива, които имат за цел да увеличат мобилността в селските райони на някои групи като например млади хора, които в момента са маргинализирани поради липса на транспортни средства.

I.4. Образователна и квалификационна политика за насърчаване на младежкото участие

15. Училището не е просто институция, в която младите хора прекарват значителна част от живота си и следват официална програма за обучение; то също така е място, където се формират много от техните възгледи и перспективи за живота. От основна важност е младите хора да се обучават на участие и демокрация още в училище, като е необходимо курсовете по демокрация, участие и гражданство да са достъпни и подкрепени с подходящи учебни материали. Същевременно, училището трябва да бъде и място, където младите хора да придобиват опит за демокрацията в действие, а тяхното участие във вземането на решения да бъде подкрепяно, насърчавано и отчитано като ефективно. Ето защо:

- i. местните и регионални власти трябва активно да насърчават участието на младите хора в училищния живот. Те трябва да предоставят финансова и друга подкрепа, като например, помещения за срещи, за да дават възможност на младите хора да създават демократични ученически сдружения. Тези сдружения, които трябва да бъдат независими и самоуправляващи се, трябва да имат право при желание от тяхна страна да участват в решенията, свързани с управлението на училището, в партньорство с учителите и училищните власти.
- ii. там, където местните и регионални власти отговарят за учебните програми, те трябва да се консултират периодично с учениците и с ученическите сдружения във връзка с учебните програми и тяхното развитие. Те също така трябва да осигуряват включване на гражданско и политическо образование в учебните програми, като му

отреждат полагащото му се важно място и ресурси в образователната програма на всички ученици.

I.5. Политика за мобилност и обмени

16. Местните и регионални власти трябва да подкрепят онези асоциации или групи, които насърчават мобилността на младите хора (млади работници, студенти или доброволци) чрез политики за обмен и развиват политики за работа в мрежи и осведоменост за европейското гражданство.

17. Местните и регионални власти трябва да насърчават активното участие на младите хора, техните организации и училища в международни дейности за побратимяване, във всички видове обмени и в европейски мрежи. Тези власти трябва да имат готовност да им предоставят финансова подкрепа, за да подпомагат изучаването на чужди езици и межкултурните обмени, както и обмяната на опит.

18. Те трябва да включват млади хора и/или техни представители в комитетите по побратимяване и в други органи, отговорни за осъществяването на такива обмени.

I.6. Здравна политика

19. За подкрепа на създаването и осъществяването на проекти, предлагани от млади хора и подкрепящи развитието на концепцията за всестранно здраве и динамиката на общностния живот, местните и регионални власти трябва да създават или да развиват институционални механизми за консултации между младежките организации, избраните представители и всички обществени и професионални групи, ангажирани със социалната защита и здравеопазването.

20. Изправени пред опустошителното действие на злоупотребата с тютюн, алкохол и наркотици сред младите хора, местните и регионални власти трябва да въведат,

развиват или популяризират, заедно с представители на младежки организации и здравни служители, местни информационни политики и консултантски центрове за младите хора, засегнати от тези проблеми, както и специални политики за обучение на млади социални работници и за доброволци и лидери на организации, прилагащи стратегии за превенция и рехабилитация на засегнатите млади хора.

21. Предвид растящото разпространение на болестите, предавани по полов път, местните и регионални власти трябва да засилят информационните кампании и превантивните мерки, насочени към младите хора, и по този начин да насърчават в общността дух на солидарност, пораждащ обществени отношения без морално осъждане и без сегрегация. Младите хора, представителите на местните младежки организации и здравните служители трябва да бъдат пряко ангажирани в изработването и прилагането на такива информационни програми и планове за действие.

I.7. Политика за равенство между половете

22. В рамките на своите политики за създаване на оптимални условия за равно участие на жени и мъже в местните и регионални дела местните и регионални власти трябва да предприемат положителни действия за подпомагане на достъпа на младите мъже и жени до отговорни длъжности в професионалния живот, сдруженията, политиката и местните и регионални власти.

23. В рамките на своите правомощия местните и регионални власти трябва да провеждат още от периода на ранното детство образователна политика за равенство между жените и мъжете.

24. За да насърчават политика за равенство между жените и мъжете, местните и регионални власти трябва:

- i. да изготвят средносрочен план за премахване на неравенствата между младите мъже и младите жени;
 - ii. да прилагат и да оценяват мерки, които насърчават равни възможности за момичетата и младите жени.
25. За да постигнат тази цел, посочените политики трябва, по-специално, да дават възможност на момичетата и младите жени:
- i. да получават конкретна информация за обучителни курсове за професионална квалификация;
 - ii. да усвояват професионални умения чрез отпускане на безвъзмездни помощи и организиране на специални учебни курсове по професии, включително по такива, които традиционно са били упражнявани от мъже;
 - iii. да бъдат обучавани в управление на обществените дела, като им се възлагат отговорности на най-високо равнище на базата на квота за места, запазени за жени;
 - iv. да се възползват от въвеждането на финансови мерки за социални услуги в подкрепа на момичетата и младите жени.

I.8. Специална политика за селските райони

26. Когато разработват или въвеждат действия и дейности за насърчаване на младежкото участие, местните и регионални власти трябва да отчитат различните нужди на младите хора в селските райони. Ето защо те трябва:

- i. да следят за това политиките в областта на образованието, заетостта, жилищното настаняване, транспорта и други секторни политики да отразяват и да решават особените нужди на младите хора, живеещи в

селски райони. Тези политики трябва да помагат на младите хора, които искат да живеят в селски райони, да остават да живеят там. Младите хора, които живеят в селски райони, не трябва да се задоволяват с или да очакват по-ниско равнище на социални услуги и грижи от пребиваващите в градски райони;

- ii. да предоставят финансова и друга подкрепа на младежки организации и други обществени организации, активни в селските райони. Тези организации могат да насърчават обществения и културен живот в селските общности и да бъдат важна форма за обществена изява на младите хора. Младежките и други обществени организации не само играят важна роля за насърчаване на младежкото участие; те също така могат да подобряват качеството на живот и да се борят с проблеми като изолацията в селата.

1.9. Политика за достъп до култура

27. Изкуството и културата съществуват във форми, които са едновременно многообразни и постоянно изменящи се в зависимост от вкусове, места и времеви периоди. Те са част от миналото, настоящо и бъдещо лично и колективно наследство, към което поколение след поколение прибавят своя принос. В известен смисъл те са отражение на всяко общество. Чрез своята културна практика и способността си за инициативи, проучвания и новаторство младите хора изграждат тези културни развития и играят роля в тях. Ето защо е важно на младите хора да се дава достъп до културата във всичките ѝ форми и да се подкрепят и насърчават техните възможности за творческа дейност, включително в нови области.

28. За тази цел местните и регионални власти трябва да приемат съвместно с младите хора и техните организации политики, които да дават възможности на последните да участват в

културни прояви с достъп до знания, културни практики и творческа дейност по места и чрез методи, създадени за тези цели.

I.10. Политика за устойчиво развитие и околна среда

29. Изправени пред все по-осезаемото увреждане на околната среда, местните и регионални власти трябва да предоставят финансова подкрепа на образователни проекти в училищата и сдруженията за повишаване на осведомеността за екологичните проблеми.

30. Със съзнанието, че екологичните проблеми са от основно значение за младите хора, на които в бъдеще ще се наложи да се справят с последиците от минали грешки, местните и регионални власти трябва да подкрепят дейности и проекти, които популяризират устойчивото развитие и защитата на околната среда и които привличат млади хора и техните организации.

1.11. Политика за борба с насилието и престъпността

31. Като се има предвид, че жертвите на престъпността и насилието често са млади хора, и със съзнанието за нуждата от намиране на подходящи отговори на престъпността и насилието в съвременното общество, както и нуждата младите хора да бъдат пряко включвани в борбата с тези проблеми.

32. Местните и регионални власти трябва:

- i. да включват младите хора в съветите за превенция на престъпността, където такива съществуват;

- ii. да работят по-специално с млади хора, за които има риск да бъдат въввлечени в престъпления или които вече са били въввлечени в престъпления;
- iii. да се борят с расисткото насилие с всички налични средства;
- iv. да се борят с всички форми на насилие в училищата. Това трябва да става в сътрудничество с всички заинтересовани страни като образователни и полицейски органи, учители, родители и самите млади хора;
- v. да допринасят за създаването на мрежи от асоциации и проекти, подкрепящи ненасилието и толерантността в училище и извън него;
- vi. да правят всичко възможно за защита на младите хора от сексуална експлоатация, насилие или други форми на малтретиране, и да осигуряват структури, които да предоставят психологическа и материална подкрепа и поверителни консултации на жертвите.

33. Като изпълняват посочените по-горе действия, местните и регионални власти допринасят за изграждане на климат на доверие и уважение между младите хора и публичните власти като полицията.

I.12. Антидискриминационна политика

34. Местните и регионални власти трябва активно да популяризират правата на човека и мерки за противодействие на дискриминацията срещу малцинства (включително и срещу младите им членове) или срещу млади хора с увреждания и други групи от населението, които могат да бъдат засегнати от дискриминация, и да подкрепят развитието на мултикултурни

общности чрез интеграция на малцинствата като отчитат разнообразните им нужди и обичаи, култури и начин на живот.

35. В тази връзка местните и регионални власти трябва:

- i. да приемат или да подсилят антидискриминационни закони, с които да осигуряват равен достъп на всички граждани до обществени места, професионално обучение, образование, жилищно настаняване, културни дейности и други сфери на живота. Този достъп трябва да се наблюдава и гарантира от институции, обединяващи представители на местната власт и на малцинствата, и самите млади хора;
- ii. да насърчават междурелигиозния диалог, мултикултурното, антирасистко образование и образованието срещу дискриминация като част от учебната програма.

I.13. Политика за сексуалността

36. По време на прехода им от детската зависимост от семейство, училище, религиозна общност или други „авторитети“ към самостоятелен живот като възрастни, младите хора могат да се сблъскат с най-различни въпроси, свързани с техните лични връзки (със семейството или близкото обкръжение, с връстници, приятел или партньор). Проявяването и изявяването на тяхната сексуалност не винаги са лесни, дори и те да не са готови да признаят това. Също така, продължава да се шири невежество по темите за сексуалното здраве и недоверие към официалните становища за рисковете от някои видове сексуално поведение.

37. За да помогнат на младите хора да намерят своя път в тази област към здравословен и пълноценен емоционален живот, местните и регионални власти заедно с родители, училища и организации, специализирани в тази област, трябва да насърчават и подкрепят:

- i. неназидателното сексуално образование в училищата;
- ii. организации и услуги, предоставящи информация за взаимоотношения, сексуални методи и семейно планиране;
- iii. работа в групи по метода „обучение на връстници от връстници“ в тази област.

38. Младите хора трябва да бъдат активно включвани в планирането, реализирането и оценката на информационни и други услуги, насочени към младежите в тази област.

I.14. Политика за достъп до права и до правото

39. За да могат хората да живеят заедно, обществата са основани на правила, които трябва да бъдат спазвани от всички. В демократичните общества тези правила се обсъждат и приемат от представители, избрани от гражданите, след което им се дава конкретен израз, по-специално в законодателните текстове, които възлагат правила и задължения на всички лица.

40. С увеличаването на броя на тези текстове тяхното познаване, спазване и прилагане става все по-трудно, като по този начин се поражда неравенство между гражданите. Младите хора са естествено най-силно засегнати от този феномен.

41. Ето защо местните и регионални власти трябва да улесняват достъпа на младите хора до техните права:

- i. като разширяват техните знания чрез разпространяване на информация, по-специално в училища, групи от връстници и информационни служби;
- ii. като прилагат правата им чрез подкрепа за служби, създадени за подпомагане на млади хора, които желаят това;
- iii. като позволяват на младите хора да участват в изготвянето на нови правила.

Част II: Инструменти за участие на младите хора

42. За да се постигне реално младежко участие, в услуга на младите хора трябва да бъдат поставени определен брой инструменти. Това предполага да се разработват обучения за участие на младите хора, да се поддържа тяхната информираност, да им се осигуряват средства за комуникация, да се подкрепят проектите им, да се признава и цени ангажираността на младите хора в обществени каузи и в

доброволчески труд. Участието става пълноценно само когато ролята на младите хора в политическите партии, синдикатите и сдруженията е призната и най-вече, когато се полагат усилия за насърчаване на младежки сдружения, създавани с и от самите млади хора.

II.1. Обучение по младежко участие

43. Като си дават сметка за основополагащата роля, която училището играе в живота на младите хора, местните и регионални власти трябва да осигуряват в училищната среда подкрепа и обучение по младежко участие, образование в областта на правата на човека и неформално обучение в училищата. Те също така трябва да предоставят обучение и

подкрепа за участие на младите хора в асоциативния живот и в местната общност, като насърчават:

- i. професионално обучение на учители и младежки работници в практиката на младежкото участие;
- ii. всички форми на участие на учениците в училищата;
- iii. програми за гражданско образование в училищата;
- iv. обучение на връстници от връстници чрез предоставяне на необходимите помещения и средства, и подкрепа за обмена на добри практики.

II.2. Информирание на младите хора

44. Информацията често е ключ към участието, а правото на младите хора да имат достъп до информация за възможностите и областите, които ги засягат, във все по-голяма степен се

признава в официални европейски и международни документи¹, при това не само в контекста на местния и регионален живот.

45. За да участват в дейности и в живота на своите общности, или за да се възползват от услуги и възможности, предназначени за тях, младите хора трябва да знаят за тяхното съществуване. Участието в дейности и проекти, които ги интересуват или които самите те организират, често е стъпка към процес за насърчаване на по-дълбокото им ангажиране в общността, включително и в политическия ѝ живот.

46. Ето защо местните и регионални власти трябва да подкрепят и подобряват съществуващите информационни и консултативни центрове за млади хора, за да са сигурни, че те предоставят качествени услуги, съответстващи на изразените от младите хора нужди. Там, където не съществуват подобни центрове, местните и регионални власти и други заинтересовани участници трябва да насърчават и да подпомагат създаването на подходящи информационни услуги за младите хора, освен с други, и чрез налични структури като училища, служби за младежта и библиотеки. Необходимо е да се вземат специални мерки за задоволяване на информационните нужди на групи млади хора, които срещат трудности в достъпа си до информация (езикови пречки, липса на достъп до интернет и т.н.).

47. Информационните услуги за младите хора трябва да са съобразени с определени професионални принципи и стандарти². Препоръчително е публичните власти да осигуряват

¹ Вж., например, Препоръка № R(90)7 на Комитета на министрите на Съвета на Европа относно

² Вж., например, Европейската харта за информиране на младите хора, приета от Европейската младежка информационна и консултативна

такива стандарти и да насърчават постоянното им подобряване, където е възможно, в съответствие с набор от приети на национално (или регионално) равнище мерки и стандарти за качество. Младите хора трябва да имат възможност да участват в подготовката, изпълнението и оценката на дейностите и продуктите на младежките информационни центрове/служби, и да бъдат представявани в техните управителни органи.

II.3. Насърчаване на младежкото участие чрез информационните и комуникационни технологии

48. Информационните и комуникационни технологии предлагат нови възможности за информиране и възможности за участие на младите хора. Те могат да бъдат използвани за обмен на широк спектър от информация и благодарение на интерактивността си, за повишаване на участието на младите хора. Ето защо местните и регионални власти трябва да използват тези технологии в своите политики за информиране и участие, с условието, че достъпът до тях е гарантиран за всички млади хора по отношение на места за достъп и обучение за използването на тези нови инструменти.

II.4. Насърчаване на участието на младите хора в медиите

49. Младите хора са основни потребители на медиите, но те могат да бъдат и активни участници в тази област, като се увеличат предоставяните им възможности да изразяват себе си и да участват в създаването на информацията, която медиите предават. Благодарение на начина, по който те подхождат към определени теми, на връстниците им може да бъде предоставяна различна и често по-достъпна информация. Това

участие също така дава възможност на младите хора да разберат структурирането на информацията и да развият необходими критически способности.

50. Ето защо местните и регионални власти трябва да подкрепят създаването и функционирането на медии (радио, телевизия, печатна и електронна преса и т.н.), създавани от и за младите хора, както и съответни обучителни програми.

II.5. Насърчаване на младите хора да се занимават с доброволческа работа и да се посвещават на обществени каузи

51. Младите хора трябва да бъдат подкрепяни и насърчавани да се ангажират с доброволческа дейност. Във време, в което върху младите хора се упражнява все по-голям натиск да се представят и да успяват като личности в образованието и в света на труда,

е важно доброволството да се насърчава и да получава признание. Ето защо местните и регионални власти трябва:

- i. да подкрепят основаването на доброволчески центрове и да разработват инициативи за подкрепа и насърчаване на ангажирането на младите хора в доброволческа дейност, като информационни и рекламни кампании;
- ii. в партньорство с младите хора, доброволческите организации, образователните власти и работодателите да изградят системи, които признават и валидират доброволческата дейност в официалната образователна система и в заетостта.

II.6. Подкрепа на проекти и инициативи на младите хора

52. Посредством техните надежди и желания у младите хора се поражда много идеи, можещи да намерят израз в проекти и в местни инициативи, които да са от полза за всички. С подходяща подкрепа тези проекти, техните успехи и неуспехи също могат да помогнат на младите хора да развият чувството си за отговорност и самостоятелността си, и по този начин да се превърнат в социални участници. Ето защо местните и регионални власти трябва да съдействат за изпълнението на тези проекти независимо от техния мащаб, като им се осигурява помощ от професионалисти в тяхната реализация и достъп до финансова, материална и техническа помощ.

II.7. Насърчаване на организациите на младите хора

53. Младежките организации са уникални с това, че тяхната основна цел е да отразяват вижданията и да съответстват на нуждите и интересите на младите хора. Те също така осигуряват пространство, в което младите хора могат да научават и да

изпитват възможностите и предизвикателствата на участието в решения и в действия съвместно с други млади хора. Това може да са структурирани организации или неформални групи от млади хора. Важно е младите хора да имат възможност да се присъединят към младежка организация по свой избор в своята общност, ако имат такова желание. Младите хора също така трябва да имат право и да бъдат подкрепяни да основават собствени организации, ако искат това. Ето защо:

- i. местните и регионални власти трябва да разполагат със специален бюджет, предназначен единствено за подпомагане на младежки организации, които осъществяват дейности или предлагат услуги, или предоставят трибуна за вижданията на младите хора в общността и се застъпват за тях. Необходимо е да се дава предимство на организации, които са ръководени от младите хора и работят за тях, и/или които имат подходящи политики и системи, позволяващи активно младежко участие;
- ii. местните и регионални власти трябва да развият принципа на Съвета на Европа за съвместно управление и система за вземане на решения в партньорство с младите хора и младежките организации в области на политиките, пряко свързани с младите хора. Където са изградени такива структури за съвместно управление, е важно младите хора и младежките организации да бъдат зачитани като пълноправни партньори и да имат и възможността да не участват, ако не желаят.

II.8. Младежко участие в неправителствени организации (НПО) и в политически партии

54. Динамичният, независим и активен неправителствен сектор е съществена съставна част от всяко истински демократично общество. Също така е важно и други сектори от гражданското общество, като политическите партии, да са силни и активни на местно и на регионално равнище. Участието в демократичния живот на дадена страна, регион или община е много повече от гласуването на всеки няколко години. Ето защо участието в НПО и в политически партии е толкова важно, тъй като те помагат на гражданите да участват и да оказват постоянно въздействие върху решенията и действията. Поради това е от решаващо значение младите хора да бъдат насърчавани и подкрепяни да участват в асоциативния живот в своите общности.

55. Местните и регионални власти трябва да предоставят финансови и други ресурси на НПО, които активно насърчават участието на младите хора в своите дейности и в демократичните структури и процедури за вземане на решения.

56. Местните и регионални власти в партньорство с политическите партии трябва да насърчават по безпристрастен начин участието на младите хора в партийната политическа система като цяло и да подпомагат конкретни дейности като например обучения.

Част III: Институционално участие на младите хора в местни и регионални дела

57. За да провеждат секторните политики, описани в Част I, местните и регионални власти трябва да се ангажират да изграждат подходящи структури или механизми, позволяващи участието на младите хора в решенията и дебатите, които ги засягат.

58. Тези структури могат да приемат различни форми в зависимост от равнището, на което са създадени, независимо

дали са в село, град, градски квартал или дори регион. Те трябва да създават условия за действителен диалог и партньорство между младите хора и местните и регионални власти, и да дават възможност за пълноправно участие на младите хора и техните представители в политиките, които ги засягат. Такива структури по правило трябва да бъдат представителни и постоянни, и да работят по всички въпроси, към които младите хора проявяват интерес. В допълнение, може да се предвиди и създаването на специална структура за разисквания или действия по конкретен проблем. В определени случаи може да бъде подходящо съчетаването на различни форми.

III.1. Младежки съвети, младежки парламенти, младежки форуми

59. Ефективното участие на младите хора в местните и регионални дела, което трябва да се основава на тяхната осведоменост за социалните и културни промени, настъпващи в тяхната общност, изисква постоянни представителни структури като младежки съвет, младежки парламент или младежки форум.

60. Такава структура може да бъде съставена чрез избори, посочване на членове от организации на младите хора и/или на доброволни начала. Нейният състав трябва да съответства на социологическите характеристики на местната общност.

61. Младите хора трябва да поемат пряка отговорност за проекти и да играят активна роля в политиките, свързани с тях. За тази цел местните и регионални власти трябва да създават или да подпомагат структури за активно участие.

62. Тези структури осигуряват материалната рамка за свободно изразяване на младите хора по проблемите, които ги засягат, и по-специално, що се отнася до поставянето на тези проблеми пред властите и възможността да се правят предложения за решаването им. Въпросите, които могат да бъдат повдигнати, могат да отразяват темите, изложени в Част I от настоящата Харта.

63. Ролята на подобна структура може да включва:

- i. предоставяне на форум за свободно изразяване на младите хора по техните проблеми, свързани, наред с други, с предложенията и политиките на властите;
- ii. предоставяне на възможност за младите хора да отправят предложения към местните и регионални власти;
- iii. предоставяне на възможност на властите да се консултират с младите хора по конкретни въпроси;
- iv. предоставяне на форум за разработване, наблюдаване и оценка на проекти, в които участват млади хора;
- v. предоставяне на форум за улесняване на консултирането със сдружения и организации на млади хора;
- vi. подпомагане на участието на младите хора в други консултативни органи на местните и регионални власти.

64. Като дават възможност на младите хора да говорят и да действат по проблемите, които ги засягат, тези структури учат младите на демократичен живот и на управление на обществените дела.

65. Ето защо младите хора трябва да бъдат насърчавани да участват в подобни структури и в дейностите, предприемани в

техните рамки, за да бъдат подкрепяни техните способности за научаване и упражняване на принципите на демократичното гражданство. Тези структури трябва да предоставят форум за обучение в демократично лидерство, по-специално на онези млади хора, които са инициатори на проекти и на диалог с властите.

66. Местните и регионални власти, както и самите млади хора, също ще извличат полза от мултиплициращия ефект, който участието на младите хора в тези структури може да има, по-специално от гледна точка на насърчаването на последните да упражняват своите граждански права, като например, участие в избори и други форми на гласуване, включително референдуми.

III.2 Подкрепа на структури за младежко участие

67. За да функционират ефективно, институционалните структури за младежко участие (официални или неофициални) се нуждаят от ресурси и от подкрепа. За тази цел местните и регионални власти трябва да осигуряват на тези структури помещения, финансови средства и материална подкрепа, необходими за тяхната безпроблемна и ефективна работа. Осигуряването на такива средства не възпрепятства тези структури да търсят допълнителна финансова и материална подкрепа от други източници като частни фондации и дружества.

68. Местните и регионални власти трябва да гарантират осигуряването на подкрепа за структурите на младежко участие. За тази цел е необходимо те да назначат гарант(и) – лице или група от хора – които да следят изпълнението на мерките за подкрепа и към които структурите могат да се обърнат в случай на нужда.

69. Това лице или група от хора трябва да бъдат независими от политически структури и от структурите на младежко участие, а тяхната кандидатура трябва да бъде подкрепена и от двете гореспоменати страни.

70. Освен да гарантира такава подкрепа, функциите на това лице/лица могат да включват:

- i. изпълняване на ролята на посредник между младите хора и местните и регионални избрани представители по всеки въпрос, повдигнат от някоя от страните;
- ii. действие като застъпник на младите хора пред местните и регионални власти в случаи на напрежение между тях;

- iii. предоставяне на възможност за връзка, чрез която местните и регионални власти могат да общуват с младите хора;
- iv. представяне пред младите хора и пред местните и регионални власти на редовни отчети, в които се прави оценка на равнището на участие на младите хора в живота на общините и регионите, например, чрез изпълнението на проекти или участието в структури за младежко участие, и на резултатите от това тяхно участие.

Младите хора трябва да бъдат включвани в демократичните структури и процеси, да имат възможност техният глас да бъде чуван и да вземат решения по въпроси, които засягат тях и техния живот. Активното им участие е от основна необходимост за изграждането на по-демократично, загрижено за членовете си и проспериращо общество.

Конгресът на местните и регионални власти към Съвета на Европа е убеден, че културата на младежкото участие може да се утвърди и развие най-ефективно именно на местно и на регионално равнище. Още през 1992 г. Конгресът даде импулс на Европейската харта за участието на младите хора в живота на общините и регионите, ревизирана през 2003 г., за да отразява по-добре настъпилите в обществото промени.

Ревизираната харта съдържа принципи, добри практики и насоки за подобряване на участието на младите хора на местно и регионално равнище. Тя също така излага основните изисквания за постигането на пълноценно такова участие: младите хора трябва да разполагат с необходимите права, средства, пространство, възможности и подкрепа. Хартата не е правно обвързващ инструмент, но държавите-членки имат моралната отговорност да я изпълняват.

Съветът на Европа е водещата организация за правата на човека на континента. Той се състои от 47 държави членки, 28 от които са членки на Европейския съюз. Конгресът на местните и регионални власти е институция на Съвета на Европа, която отговаря за укрепването на местната и регионална демокрация в неговите 47 държави – членки. Той е съставен от две камари – Камарата на местните власти и Камарата на регионите – и три комитета, и обединява 648 официални лица на изборни длъжности, които представляват повече от 200 000 местни и регионални власти.